

PESTI ÉLETKÉPEK

írja: Kárpáti Aurél

Mákdarációnak hívja a pesti humor, meg mogyorótörőnek. Már tudniillik azt a recsegő kerekes-szerkezetet, amely a kiszálló utasokat, »szűrő« — pártkülönbség nélkül — a földalatti villamos-megállóknál. Van nászúter, aki nyomban eltalálja a pörgést. Van, aki ügyetlenül vagy szórakozottan ugrik neki. A torlódásnál azonban mindegyik egyformán és őszintén dühöng, ki vált, ha ez előtte törtető sikeres lendülete gyomorszájon vágta az elmés kézi-hajtány nyul: Minek ez a fránya szerkezet? Ha nem volna, minden esetre könnyebben lehetne nekítődülni a kijáratnak.

— Tessék csak Nagysád! — vagy: — Siessünk anyuskám! — Fürgébben fiam! — és — Mit nyomul a sarkamra? Mi? — ezek ilyenkor, még a szelidebb kitételek.

Azonkívül a gyerekekkel is baj van. A kicsik átbujnak alatta, a nagyobbak rémületesen és nem minden tervszerűség nélkül, álhatatosan és csökönnyösen visszafelé szeretnék forgatni. Hol csomag akad belé, hol kabátgomb. Van, aki élvezi háthorzongató recsegését, van, aki habozik s tétova viszolygással szánja el magát a nekirugaszkodásra. Van, aki mint torreador a híjának, úgy ront neki — és idáig még nem tisztázott dolog: vajjon jót tesz-e köznevelés szempontjából, hogy a reggeli friss rohanás s az esti fáradt háztérés örüiben »értehetőbb« szölamók is esnek át.

Neha rémülten gondolok arra, ha a Beszkürt valóságos, létező személy lenne: mi mindent hallhatna reggel, vagy esténként — felmenő rokonait illetően.

— Kedves földalatti Igazgatóság! Elvégre 1949-et írunk. A korlátok mindenütt ledötek. Nem lehetne egyszerűbb módon megakadályozni, hogy potyautasok szökjenek be? Nem lehetne »mákdarálás« és »mogyorótörés« nélkül is a föld színére kijutniunk?

Az elmúlt napokban — mindenki emlékszik rá — szörnyű homokvihár dúlt fult Pesten. Az építkezések s a szorgosan hordott törmelékek porát a járókelők arcába, szemébe vágta. Szinte ette a fáradt vándor a Nagykörút karcos porát. Ette és köpte. Kicsit lihegett hozzá és városi létére is esőért imádkozott. Egészen önző és őszinte módon nem annyira a termés, mint inkább saját agyoninzultált tüdeje érdekében.

A legszelesebb, legporosabb napon, esti hat óra tájt — egy Közért bolt és egy frissen eszpresszová alakult kávéház közén — két fiatalember andalgott a sivár utcán. Nemcsak a messzi homokot, hanem még a közeli villamos-sínáttétel kavicsos porát is túlon túl »élvezhették«. Am, úgy látszik, nekik ez nem volt fontos.

— Barátom — mondta a szökebb, a lomposabb, a kövérebb és elhanyagoltabb, — ez egy olyan novella lesz, de

olyan egy novella, tudod... A másik csak nyelte szótlanul a port s áhítattal bámulta a lompos kövéret, aki tovább áradozott:

— Pályázat, az semmi! Pályázati bizottság? Phö!... Tudod, mi a szép ebben a novellában?... Fűtyülök minden zsűrire!... Ez olyan jó, hogy ezt el se lehet már rontani...

Megkezd vallanom, hogy az álmodozó barát itt egy pillanatra most kissé fellázadt. Valamit rebegett, de nem lehetett tisztán érteni a sivító porfelhőben, hogy milyen természetű ellenretétést tett. Csak a kesernyésen felkacagó választ csapta már felém a szél:

— Goethe? No, ne mondd! Az is valaki? Azt nézd meg, fiam — s kihúzta magát, — azt, amit én alkotok!...

A többit — elfújta a szél.

A néni, a kedves és legbutább néni a világon, valahogy nem akar kimenni az eszemből.

A legutóbbi elkéssett, szomorú exhumálásnál találkoztam vele, mikor egy percre megálltam a kis »köztér« sarkán, ahol éppen kihantolták az ostrom alatt sebtében elföldeltek. Volt közöttük néhány katona is. Rohamsisakjuk, bakancsuk és személyi lapjuk csodálatosan ép maradt. Az egyik celofántokból óvatosan kihalszott papírlapot azonban hiába teregette ki a nőpon a fiatal rendőr. Egy sor, egy betű írás nem látszott már rajta. Ekkor furakodott elő a kedves és buta néni, környékbeli, arratévedt, alkalmi nézőközönsége a szomorú aktusnak.

— Szegény — óbégalt az üres papírlap láttán. — szegény feje. Istenem! Nyilván nem vót má ideje a nevit meg az adatyját felírni, mielőtt meghalt. Oszk most itt a baj ugye, biztos úr?...